

دانشگاه علامه طباطبایی
دانشکده حسابداری و مدیریت

رساله دکترای رشته مدیریت دولتی گرایش منابع انسانی

طراحی الگوی اندازه‌گیری سرمایه فکری سازمانهای فرهنگی کشور

استاد راهنما

دکتر بهروز رضایی منش

اساتید مشاور

دکتر شمس السادات زاهدی

دکتر سید حسین ابطحی

اساتید داور

دکتر فتاح شریف زاده

دکتر علی رضاییان

نگارش

علیرضا اسلامبولچی

سال ۹۰-۹۱

رساله حاضر وامدار فرهیختگانی است که بدون مساعدت و یاری ایشان پیشبرد آن غیر ممکن بود، سپاس و قدردانی خود را پیشکش این عزیزان می دارم:

جناب آقای دکتر رضایی منش برای هدایت مشفقانه این پژوهش

جناب آقای دکتر ابطحی و سرکار خانم دکتر زاهدی برای مشاوره های ارزشمند و راهگشا

و جناب آقایان دکتر رضاییان و دکتر شریف زاده برای داوری های دقیق و نقادانه

تقدیم به:

همسر و مادر گرامی ام که لطف و مهربانی و همراهی آنها

فراموش نشدنی است؛

و پدرم که یاد و خاطره اش آرامشی بی مثل

و مأنوسی بی بدیل است.

چکیده

سرمایه فکری دانشی است که می تواند تولید ارزش کند. امروزه توجه به سرمایه های فکری، رویکردی است که ابزار تحقق کارایی و کارآمدی را در اختیار مدیران بخش دولتی می گذارد و از این رو مؤلفه های ناملموس مورد توجه شدید در بخش دولتی قرار گرفته است، علیرغم این میزان اهمیت، سرمایه فکری در سازمان های دولتی به ندرت جایگاه خود را یافته است و تا کنون تعداد کمی از سازمان های دولتی برای اندازه گیری و مدیریت و گزارش داراییهای ناملموس خود تلاش کرده اند.

این تحقیق در پی ارائه مدلی برای اندازه گیری و ارزیابی سطح سرمایه های فکری در سازمان های فرهنگی-دولتی کشور و آزمون مدل از طریق ارزیابی سرمایه های فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان بزرگترین و اصلی ترین سازمان متولی فرهنگ در ایران می باشد، تا از این رهگذر در جهت مدیریت هر چه بهتر این سرمایه ها گام برداشته شود.

در این تحقیق پس از مروری بر ادبیات سرمایه های فکری و به خصوص مدل های اندازه گیری و ارزیابی سرمایه فکری در سازمان های دولتی، مدل اولیه تحقیق طراحی شد، با استفاده از تکنیک گروه کانونی و دلفی و استفاده از نظرات خبرگان شاخص های مدل تعدیل و اصلاح شدند و پرسشنامه حاصله در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مورد آزمون قرار گرفت.

آزمون KMO و بارتلت و جدول اشتراکات برای تأیید کفایت داده ها به کار گرفته شد و با استفاده از تحلیل عاملی و مدلسازی معادلات ساختار یافته فرضیه های تحقیق در مورد ابعاد و مؤلفه های تشکیل دهنده سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مورد بررسی قرار گرفتند و مدل تحقیق با داده های تجربی مورد برازش قرار گرفت.

در ادامه توسط آزمون t به بررسی فرضیه های مربوط به وضعیت موجود و مطلوب سرمایه های فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پرداخته شد و آزمون فریدمن با رتبه بندی ابعاد سرمایه فکری این وزارتخانه اهمیت هر یک از آن ها را در سرمایه فکری سازمان نشان داد.

نتایج پژوهش، پایایی ابزار سنجش و روایی ابزار سنجش و مدل ارائه شده تحقیق را نشان داد.

نظر به این که این تحقیق در پی ارائه الگوی اندازه گیری سرمایه فکری سازمان های فرهنگی کشور به ویژه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بود، نتایج این تحقیق الگوی ارائه شده را در ۴ بعد سرمایه انسانی، سرمایه سازمانی، سرمایه اجتماعی و سرمایه ارتباطی مورد تأیید قرار داد و به علاوه ۱۲ مؤلفه اصلی این ابعاد نیز مورد تأیید قرار گرفتند.

نتایج تحقیق همچنین اختلاف وضعیت موجود و مطلوب سرمایه های فکری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را نشان داد. در میان ابعاد سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سرمایه سازمانی کمترین اختلاف را با وضع مطلوب داشت، و پس از آن سرمایه اجتماعی و ارتباطی و انسانی قرار گرفتند.

کلید واژه ها: سرمایه فکری، مدیریت دانش، داراییهای ناملموس، سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری، سرمایه اجتماعی، سرمایه ارتباطی

فهرست مطالب

فصل اول: معرفی طرح تحقیق

۱-۱- مقدمه	۱
۲-۱- بیان مسئله	۱
۳-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق	۵
۴-۱- پیشینه تحقیق	۷
۵-۱- چارچوب نظری تحقیق	۱۴
۶-۱- هدفهای تحقیق	۱۶
۱-۶-۱- هدفهای عملیاتی و کاربردی تحقیق	۱۶
۲-۶-۱- اهداف تئوریک (نظری) تحقیق	۱۷
۷-۱- سوالهای تحقیق	۱۷
۸-۱- فرضیه های تحقیق	۱۸
۹-۱- روش تحقیق	۲۰
۱-۹-۱- روش گردآوری داده ها	۲۱
پرسش آغازی:	۲۱
۱-۹-۱- روش گردآوری داده ها	۲۲
۲-۹-۱- ابزارهای گردآوری داده ها	۲۲
۳-۹-۱- روش تجزیه و تحلیل داده ها	۲۲
۴-۹-۱- جامعه و نمونه آماری	۲۳
۵-۹-۱- قلمرو زمانی و مکانی تحقیق	۲۳
۶-۹-۱- نرم افزارهای مورد استفاده	۲۳
۱۰-۱- تعریف عملیاتی واژه های تحقیق	۲۳

فصل دوم: مبانی نظری تحقیق

۱-۲- مقدمه	۲
۲-۲- مدیریت دانش	۲
۱-۲-۲- تاریخچه مدیریت دانش	۲
۲-۲-۲- تعریف دانش	۶
۳-۲-۲- انواع دانش	۷

۷	۴-۲-۲- تعریف مدیریت دانش
۸	۵-۲-۲- مزایای مدیریت دانش
۹	۳-۲- دارایی های نامشهود
۲۲	۴-۲- سرمایه‌ی فکری
۴۱	۵-۲- اجزاء سرمایه فکری
۴۳	۶-۲- نقشهای اصلی سرمایه فکری
۴۴	۷-۲- انواع سرمایه فکری
۴۴	۱-۷-۲- سرمایه انسانی
۴۸	۲-۷-۲- سرمایه ساختاری
۵۱	۳-۷-۲- سرمایه مشتری
۵۲	۸-۲- الگوهای اندازه گیری سرمایه فکری
۵۶	۹-۲- بررسی مهمترین الگوهای اندازه گیری سرمایه فکری
۵۶	۱-۹-۲- کارت امتیاز متوازن
۶۰	۲-۹-۲- حق اختراع مستند موزون
۶۴	۳-۹-۲- بنگاه تکنولوژی
۶۸	۴-۹-۲- شاخص سرمایه فکری
۷۲	۵-۹-۲- ارزیابی دارایی های نامحسوس
۷۸	۶-۹-۲- نوینگی‌تور اسکان‌دیا
۸۳	۷-۹-۲- ارزش افزوده اقتصادی و بازار
۸۹	۸-۹-۲- نرخ توبین
۹۰	۹-۹-۲- الگوی مالی اندازه گیری دارایی های نامحسوس
۹۵	۱۰-۲- نقش های اندازه گیری سرمایه فکری
۹۵	۱-۱۰-۲- بهبود مدیریت داخلی
۹۷	۲-۱۰-۲- بهبود بخشیدن گزارش دهی خارجی
۹۹	۳-۱۰-۲- محرک های قانونی و تجاری
۱۰۱	۱۱-۲- رهیافت های اندازه گیری سرمایه فکری
۱۰۲	۱-۱۱-۲- چهار شیوه تعیین ارزش
۱۰۴	۱۲-۲- دسته بندی ۹ الگوی ارائه شده اندازه گیری سرمایه فکری
۱۰۷	۱۳-۲- روشهای اندازه گیری سرمایه فکری
۱۰۸	۱-۱۳-۲- روش بازگشت دارایی (ROA)

- ۱۰۸.....۲-۱۳-۲- روش سرمایه گذاری بازار (MCM)
- ۱۰۹.....۳-۱۳-۲- روش سرمایه فکری مستقیم (DIC)
- ۱۰۹.....۴-۱۳-۲- روش کارت امتیاز (Scorecard)
- ۱۱۲.....۱۴-۲- سرمایه فکری در سازمان های دولتی
- ۱۱۲.....۱-۱۴-۲- مدیریت بخش دولتی در زمینه اقتصاد اجتماعی: مدیریت دولتی نوین
- ۱۱۴.....۲-۱۴-۲- اهمیت سرمایه فکری در بخش دولتی
- ۱۱۶.....۳-۱۴-۲- الگوهای پیشنهادی برای سرمایه‌ی فکری در بخش دولتی
- ۱۱۷.....۱-۳-۱۴-۲- پروژه‌ی SICAP
- ۱۲۰.....۲-۳-۱۴-۲- الگوی سرمایه ی فکری پیشنهادی کابا و سیرا
- ۱۲۲.....۳-۳-۱۴-۲- الگوی سرمایه فکری پیشنهادی گارسیا
- ۱۲۴.....۴-۳-۱۴-۲- مدل سرمایه‌ی فکری پینشهادی بوسی
- ۱۲۷.....۱۵-۲- چارچوب مفهومی تحقیق
- ۱۲۸.....۱-۱۵-۲- سرمایه ی انسانی
- ۱۲۹.....۱-۱-۱۵-۲- نگرش‌ها
- ۱۳۰.....۲-۱-۱۵-۲- دانش فنی
- ۱۳۱.....۳-۱-۱۵-۲- قابلیت‌ها و صلاحیتها
- ۱۳۳.....۲-۱۵-۲- سرمایه ی سازمانی
- ۱۳۳.....۱-۲-۱۵-۲- فرهنگ
- ۱۳۵.....۲-۲-۱۵-۲- ساختار
- ۱۳۵.....۳-۲-۱۵-۲- یادگیری سازمانی
- ۱۳۶.....۴-۲-۱۵-۲- سرمایه ی فنی
- ۱۳۸.....۳-۱۵-۲- سرمایه ی اجتماعی
- ۱۳۸.....۱-۳-۱۵-۲- خدمات اجتماعی
- ۱۳۹.....۲-۳-۱۵-۲- تعالی اجتماعی
- ۱۴۰.....۳-۳-۱۵-۲- ارتباط اجتماعی
- ۱۴۱.....۴-۱۵-۲- سرمایه ی ارتباطی
- ۱۴۱.....۱-۴-۱۵-۲- ارتباط با تأمین کنندگان
- ۱۴۲.....۲-۴-۱۵-۲- روابط شرکاء
- ۱۴۳.....۳-۴-۱۵-۲- ارتباط با رسانه‌ها و تصویر سازمان
- ۱۴۴.....۱۶-۲- معرفی جامعه آماری تحقیق

۱۴۴	۱-۱۶-۲- سیر تاریخی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....
۱۴۷	۲-۱۶-۲- راهبردهای محتوایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....
۱۴۸	۳-۱۶-۲- اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....
۱۵۱	۴-۱۶-۲- معاونت های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....
۳۲۷	۱-۴-۱۶-۲- معاونت امور فرهنگی.....
۳۲۹	۲-۴-۱۶-۲- معاونت امور هنری.....
۳۳۱	۳-۴-۱۶-۲- معاونت امور سینمایی و سمعی و بصری.....
۳۳۴	۴-۴-۱۶-۲- معاونت امور مطبوعاتی و اطلاع رسانی.....
۳۳۶	۵-۴-۱۶-۲- معاونت اداری، مالی و امور استان ها.....
۳۳۹	۶-۴-۱۶-۲- معاونت برنامه ریزی و توسعه.....
۱۵۲	۵-۱۶-۲- سازمان ها و مراکز تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....

فصل سوم: روش تحقیق

۱۵۶	۱-۳- مقدمه.....
۱۵۶	۲-۳- ابزارهای گردآوری اطلاعات.....
۱۵۸	۳-۳- مراحل انجام تحقیق.....
۱۵۹	۴-۳- اجرای تکنیک گروه کانونی.....
۱۶۰	۱-۴-۳- تاریخچه گروه های کانونی.....
۱۶۱	۲-۴-۳- مراحل اجرای گروه کانونی.....
۱۶۴	۳-۴-۳- اجرای گروه کانونی در این تحقیق.....
۱۶۴	۵-۳- اجرای تکنیک دلفی.....
۱۶۴	۱-۵-۳- پیشینه تاریخی تکنیک دلفی.....
۱۶۵	۲-۵-۳- اصول و مبانی تکنیک دلفی.....
۱۶۷	۳-۵-۳- انواع شکل های دلفی.....
۱۶۷	۴-۵-۳- فرآیند اجرای دلفی.....
۱۶۹	۵-۵-۳- فرآیند اجرای روش دلفی در این پژوهش.....
۱۷۰	۱-۵-۵-۳- مرحله اول : بررسی کتابخانه ای و مصاحبه اکتشافی با صاحب نظران.....
۱۷۱	۲-۵-۵-۳- مرحله دوم: اجرای گروه کانونی.....
۱۷۱	۳-۵-۵-۳- مرحله سوم: تعیین تعداد اعضاء پانل دلفی.....
۱۷۲	۴-۵-۵-۳- مرحله چهارم : تشکیل پانل دلفی.....
۱۷۳	۵-۵-۵-۳- مرحله پنجم : اجرای دور اول دلفی، ارائه مدل به اعضاء و جمع آوری نظرات آنها.....

۱۷۳ محاسبه ضریب توافقی کندال برای مراحل اول دلفی
۱۷۴ جدول میانگین و واریانس پاسخ اعضا در مرحله اول دلفی
۱۸۹ مرحله ششم: اجرای دور دوم دلفی
۱۸۹ پیشنهادات اعمال شده در پرسشنامه دور دوم دلفی
۱۹۱ محاسبه ضریب توافقی کندال برای مرحله دوم دلفی
۱۹۱ جدول میانگین و واریانس پاسخ اعضا در مرحله دوم دلفی
۱۹۸ پیمایش
۱۹۸ فرآیند پیمایش
۱۹۹ تعیین حجم نمونه و روش نمونه‌گیری در مرحله پیمایش
۲۰۴ طراحی ابزار پیمایش (پرسشنامه)
۲۰۴ تعیین پایایی پرسشنامه
۲۰۶ تعیین روایی (اعتبار) پرسشنامه
۲۰۷ تحلیل عاملی تأییدی
۲۰۷ شاخص‌های برازش داده‌ها با مدل در تحلیل عاملی
۲۰۹ میزان برازش مدل‌های اندازه‌گیری
۲۱۰ پردازش و تحلیل اطلاعات

فصل چهارم: آزمون مدل و تجزیه و تحلیل داده‌ها

۲۱۳ مقدمه
۲۱۳ تحلیل توصیفی ویژگی‌های جمعیت شناختی
۲۱۳ بررسی متغیر جنسیت پاسخگویان
۲۱۴ بررسی توصیفی توزیع سنی پاسخگویان
۲۱۵ بررسی میزان تحصیلات پاسخ دهندگان
۲۱۷ بررسی وضعیت استخدامی پاسخ دهندگان
۲۱۸ مدل پیشنهادی برای اندازه‌گیری سرمایه فکری سازمان‌های فرهنگی-دولتی
۲۲۱ ارزیابی روایی مدل تحقیق
۲۲۲ نتایج آزمون KMO و آزمون بارتلت بر روی ابعاد اصلی و کل مدل تحقیق
۲۲۴ نتایج آزمون جدول اشتراکات بر روی ابعاد اصلی و کل مدل تحقیق
۲۲۸ استفاده از مدلسازی معادلات ساختاریافته به منظور تأیید مدل پیشنهادی
۲۳۱ آزمون فرضیه اصلی اول پژوهش
۲۳۲ آزمون فرضیه اصلی دوم پژوهش

- ۲۳۲..... ۳-۳-۴-۴- آزمون فرضیه اصلی سوم پژوهش
- ۲۳۳..... ۴-۳-۴-۴- آزمون فرضیه اصلی چهارم پژوهش
- ۲۳۴..... ۵-۳-۴-۴- برآزش مدل با داده‌های تجربی
- ۲۳۵..... ۶-۳-۴-۴- بررسی مدل ساختاری سرمایه انسانی
- ۲۳۵..... ۷-۳-۴-۴- آزمون فرضیه های فرعی مربوط به فرضیه اصلی اول پژوهش
- ۲۳۶..... ۱-۷-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی اول
- ۲۳۷..... ۲-۷-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی دوم
- ۲۳۷..... ۳-۷-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی سوم
- ۲۳۸..... ۸-۳-۴-۴- بررسی مدل ساختاری سرمایه سازمانی
- ۲۳۹..... ۹-۳-۴-۴- آزمون فرضیه های فرعی مربوط به فرضیه اصلی دوم پژوهش
- ۲۴۰..... ۱-۹-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی چهارم
- ۲۴۰..... ۲-۹-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی پنجم
- ۲۴۱..... ۳-۹-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی ششم
- ۲۴۱..... ۴-۹-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی هفتم
- ۲۴۲..... ۱۰-۳-۴-۴- بررسی مدل ساختاری سرمایه اجتماعی
- ۲۴۲..... ۱۱-۳-۴-۴- آزمون فرضیه های فرعی مربوط به فرضیه اصلی سوم پژوهش
- ۲۴۳..... ۱۱-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی هشتم
- ۲۴۴..... ۱-۱۱-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی نهم
- ۲۴۴..... ۲-۱۱-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی دهم
- ۲۴۵..... ۱۲-۳-۴-۴- بررسی مدل ساختاری سرمایه ارتباطی
- ۲۴۵..... ۱۳-۳-۴-۴- آزمون فرضیه های فرعی مربوط به فرضیه اصلی چهارم پژوهش
- ۲۴۶..... ۱-۱۳-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی یازدهم
- ۲۴۷..... ۲-۱۳-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی دوازدهم
- ۲۴۷..... ۳-۱۳-۳-۴-۴- آزمون فرضیه فرعی سیزدهم
- ۲۴۸..... ۵-۴- رتبه بندی عوامل مربوط به سرمایه فکری
- ۲۴۹..... ۱-۵-۴- آزمون فرضیه اصلی پنجم
- ۲۵۰..... ۶-۴- بررسی تفاوت وضع موجود و مطلوب متغیرهای سرمایه فکری
- ۲۵۰..... ۱-۶-۴- آزمون فرضیه اصلی ششم
- ۲۵۱..... ۲-۶-۴- آزمون فرضیه های فرعی مربوط به فرضیه اصلی ششم

۲۵۱ ۴-۲-۱-آزمون فرضیه فرعی چهاردهم
۲۵۱ ۴-۲-۲-آزمون فرضیه فرعی پانزدهم
۲۵۲ ۴-۲-۳-آزمون فرضیه فرعی شانزدهم
۲۵۳ ۴-۲-۴-آزمون فرضیه فرعی هفدهم

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۲۵۶ ۵-۱-مقدمه
۲۵۶ ۵-۲-جمع بندی
۲۶۳ ۵-۳-نتایج پایایی ابزار اندازه گیری تحقیق با استفاده از روش آلفای کرونباخ
۲۶۴ ۵-۴-نتایج روایی ابزار اندازه گیری با استفاده از شاخص های برازش مدل
۲۶۵ ۵-۵-نتایج آمار توصیفی
۲۶۵ ۵-۵-۱-نتایج آمار توصیفی متغیر های جمعیت شناختی
۲۶۵ ۵-۵-۲-نتایج آمار توصیفی نظرسنجی خبرگان(دلفی) در مورد اهمیت ابعاد و مؤلفه های مدل
۲۶۶ ۵-۶-تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای مدل
۲۶۷ ۵-۷-بحث و نتیجه گیری
۲۶۷ ۵-۷-۱-نتایج بررسی فرضیه های مربوط به ابعاد مدل ارزیابی سرمایه فکری
۲۶۸ ۵-۷-۱-۱-نتایج بررسی فرضیه اصلی اول
۲۶۹ ۵-۷-۱-۱-۱-نتایج بررسی فرضیه فرعی اول
۲۷۰ ۵-۷-۱-۲-نتایج بررسی فرضیه فرعی دوم
۲۷۱ ۵-۷-۱-۳-نتایج بررسی فرضیه فرعی سوم
۲۷۲ ۵-۷-۲-نتایج بررسی فرضیه اصلی دوم
۲۷۳ ۵-۷-۱-۲-۱-نتایج بررسی فرضیه فرعی چهارم
۲۷۴ ۵-۷-۱-۲-۲-نتایج بررسی فرضیه فرعی پنجم
۲۷۵ ۵-۷-۱-۲-۳-نتایج بررسی فرضیه فرعی ششم
۲۷۷ ۵-۷-۱-۲-۴-نتایج بررسی فرضیه فرعی هفتم
۲۷۸ ۵-۷-۳-نتایج بررسی فرضیه اصلی سوم
۲۷۹ ۵-۷-۱-۳-۱-نتایج بررسی فرضیه فرعی هشتم
۲۸۰ ۵-۷-۱-۳-۲-نتایج بررسی فرضیه فرعی نهم
۲۸۱ ۵-۷-۱-۳-۳-نتایج بررسی فرضیه فرعی دهم
۲۸۲ ۵-۷-۴-نتایج بررسی فرضیه اصلی چهارم
۲۸۳ ۵-۷-۱-۴-نتایج بررسی فرضیه فرعی یازدهم

- ۲۸۴.....نتایج بررسی فرضیه فرعی دوازدهم.....
- ۲۸۵.....نتایج بررسی فرضیه فرعی سیزدهم.....
- ۲۸۶.....نتایج بررسی فرضیه مربوط به رتبه بندی عوامل سرمایه فکری(فرضیه اصلی پنجم).....
- ۲۸۷.....نتایج بررسی فرضیه های مربوط وضعیت سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....
- ۲۸۷.....نتایج بررسی فرضیه اصلی ششم.....
- ۲۸۸.....نتایج بررسی فرضیه فرعی چهاردهم.....
- ۲۸۹.....نتایج بررسی فرضیه فرعی پانزدهم.....
- ۲۹۰.....نتایج بررسی فرضیه فرعی شانزدهم.....
- ۲۹۰.....نتایج بررسی فرضیه فرعی هفدهم.....
- ۲۹۲.....۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقای سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.....
- ۲۹۶.....۱-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه انسانی- نگرش ها.....
- ۲۹۷.....۲-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه انسانی - دانش فنی.....
- ۲۹۸.....۳-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه انسانی - قابلیت ها و صلاحیت ها.....
- ۳۰۰.....۴-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه سازمانی - فرهنگ.....
- ۳۰۰.....۵-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه انسانی - ساختار.....
- ۳۰۰.....۶-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه انسانی - یادگیری سازمانی.....
- ۳۰۱.....۷-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه سازمانی - سرمایه فنی.....
- ۳۰۱.....۸-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه اجتماعی - خدمات اجتماعی.....
- ۳۰۱.....۹-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه اجتماعی - تعالی اجتماعی.....
- ۳۰۲.....۱۰-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه اجتماعی - ارتباط اجتماعی.....
- ۳۰۲.....۱۱-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه ارتباطی - ارتباط با تأمین کنندگان.....
- ۳۰۳.....۱۲-۸-۵- پیشنهادهایی جهت ارتقا مؤلفه سرمایه ارتباطی - ارتباط با شرکا.....
- ۳۰۴.....۹-۵- محدودیت های پژوهش.....
- ۳۰۵.....۱۰-۵- تفاوت مدل ارزیابی سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با سایر مدلها.....
- ۳۰۶.....۱۱-۵- پیشنهادهایی جهت تحقیقات آتی.....
- ۳۰۷.....۱۲-۵- سهم و مشارکت پژوهش حاضر در ارتباط با سرمایه فکری.....

فهرست جداول

- جدول (۱-۲): تاریخچه مدیریت دانش ۵
- جدول (۲-۲): مزایای دانش ۹
- جدول (۳-۲): تأثیر گذارترین تلاش ها در دهه‌ی هشتاد میلادی پیرامون توسعه‌ی سرمایه‌ی فکری ۲۴
- جدول (۴-۲): تأثیر گذارترین تلاش‌ها در دهه‌ی نود میلادی پیرامون توسعه‌ی سرمایه‌ی فکری ۲۵
- جدول (۵-۲): مؤلفه‌های تشکیل دهنده‌ی سرمایه‌ی فکری در دیدگاه آنیه بروکینگ ۲۹
- جدول (۶-۲): مؤلفه‌های تشکیل دهنده‌ی سرمایه‌ی فکری در دیدگاه متانن ۳۰
- جدول (۷-۲): چارچوب سرمایه‌ی فکری مبتنی بر رویکرد دو گانه‌ی ارزشی ۳۲
- جدول (۸-۲): تأثیر گذارترین تلاش‌ها در دهه‌ی حاضر پیرامون توسعه‌ی سرمایه‌ی فکری ۳۴
- جدول (۹-۲): جمع بندی تعاریف مؤلفه‌های سرمایه‌ی فکری در چارچوب‌های مختلف ۳۷
- جدول (۱۰-۲): تعاریف منتخب سرمایه فکری ۳۹
- جدول (۱۱-۲): اجزا اصلی سرمایه فکری ۴۱
- جدول (۱۲-۲): دیدگاه‌های اصلی تعریف سرمایه فکری ۴۲
- جدول (۱۳-۲): نقش‌های اصلی سرمایه فکری ۴۳
- جدول (۱۴-۲): الگوهای موجود اندازه گیری سرمایه فکری ۵۳
- جدول (۱۵-۲): فرایند اجرای کارت امتیاز متوازن ۵۹
- جدول (۱۶-۲): بیست پرسش ارزیابی سرمایه فکری ۶۷
- جدول (۱۷-۲): دارایی های نامحسوس ۷۳
- جدول (۱۸-۲): نمونه ای از شاخصهای اندازه گیری دارایی های نامحسوس ۷۵
- جدول (۱۹-۲): نمونه ای از معیارهای الگوی اسکاندیا ۸۱
- جدول (۲۰-۲): طبقه بندی الگوها بر مبنای کیفی / کمی، گذشته نگر / آینده نگر ۹۴
- جدول (۲۱-۲): محرکهای قانونی و تجاری ۱۰۰
- جدول (۲۲-۲): دسته بندی الگوهای سرمایه فکری بر مبنای رهیافت ها ۱۰۶
- جدول (۲۳-۲): مقایسه الگوهای اندازه گیری سرمایه فکری بر مبنای روش ها ۱۱۰
- جدول (۲۴-۲): شاخصهای سرمایه انسانی - مؤلفه ارزشها و نگرشها ۱۲۹
- جدول (۲۵-۲): شاخصهای سرمایه انسانی - مؤلفه دانش فنی ۱۳۱
- جدول (۲۶-۲): شاخصهای سرمایه انسانی - مؤلفه قابلیت ها و صلاحیتها ۱۳۲
- جدول (۲۷-۲): شاخصهای سرمایه سازمانی - مؤلفه فرهنگ ۱۳۴
- جدول (۲۸-۲): شاخصهای سرمایه سازمانی - مؤلفه ساختار ۱۳۵

- جدول (۲-۲۹): شاخصهای سرمایه سازمانی - مؤلفه یادگیری سازمانی ۱۳۶
- جدول (۲-۳۰): شاخصهای سرمایه سازمانی - مؤلفه سرمایه فنی ۱۳۷
- جدول (۲-۳۱): شاخصهای سرمایه اجتماعی - مؤلفه خدمات اجتماعی ۱۳۹
- جدول (۲-۳۲): شاخصهای سرمایه اجتماعی - مؤلفه تعالی اجتماعی ۱۴۰
- جدول (۲-۳۳): شاخصهای سرمایه اجتماعی - مؤلفه ارتباط اجتماعی ۱۴۰
- جدول (۲-۳۴): شاخصهای سرمایه ارتباطی - مؤلفه ارتباط با تأمین کنندگان ۱۴۱
- جدول (۲-۳۵): شاخصهای سرمایه ارتباطی - مؤلفه روابط شرکاء ۱۴۲
- جدول (۲-۳۶): شاخصهای سرمایه ارتباطی - مؤلفه ارتباط با رسانه ها و تصویر سازمان ۱۴۳
- جدول (۳-۱): اعضای شرکت کننده در گروه کانونی ۱۶۴
- جدول (۳-۲): ویژگیهای اعضای پانل دلفی ۱۷۳
- جدول (۳-۳): ضریب توافق کندال برای مرحله اول دلفی ۱۷۴
- جدول (۳-۴): داده های حاصله از اجرای دور اول دلفی ۱۷۴
- جدول (۳-۵): ضریب توافق کندال برای مرحله دوم ۱۹۱
- جدول (۳-۶): توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار پاسخ های دور دوم دلفی ۱۹۲
- جدول (۳-۷): تعداد کارمندان هر واحد و تعداد نمونه های انتخابی ۲۰۲
- جدول (۳-۸): محاسبه آلفای کرونباخ سؤالات پرسشنامه ۲۰۶
- جدول (۴-۱): بررسی توصیفی جنسیت پاسخ دهندگان ۲۱۳
- جدول (۴-۲): بررسی توصیفی توزیع سنی پاسخ دهندگان ۲۱۴
- جدول (۴-۳): توزیع فراوانی میزان تحصیلات پاسخ دهندگان ۲۱۶
- جدول (۴-۴): توزیع فراوانی وضعیت استخدامی پاسخ دهندگان ۲۱۷
- جدول (۴-۵): نتایج آزمون KMO مربوط به بخش سرمایه انسانی ۲۲۲
- جدول (۴-۶): نتایج آزمون KMO مربوط به بخش سرمایه سازمانی ۲۲۲
- جدول (۴-۷): نتایج آزمون KMO مربوط به بخش سرمایه ارتباطی ۲۲۳
- جدول (۴-۸): نتایج آزمون KMO مربوط به بخش سرمایه اجتماعی ۲۲۳
- جدول (۴-۹): نتایج آزمون KMO مربوط به کل مدل سرمایه فکری ۲۲۴
- جدول (۴-۱۰): خروجی اشتراکات مربوط به بخش سرمایه انسانی ۲۲۵
- جدول (۴-۱۱): خروجی اشتراکات مربوط به بخش سرمایه سازمانی ۲۲۶
- جدول (۴-۱۲): خروجی اشتراکات مربوط به بخش سرمایه ارتباطی ۲۲۷
- جدول (۴-۱۳): خروجی اشتراکات مربوط به بخش سرمایه اجتماعی ۲۲۸

- جدول (۴-۱۴): بررسی شاخصهای تناسب مدل ۲۳۴
- جدول (۴-۱۵): جدول رتبه بندی عوامل مربوط به سرمایه فکری ۲۴۸
- جدول (۴-۱۶): جدول معناداری آزمون فریدن جهت رتبه بندی عوامل مربوط به سرمایه فکری ۲۴۹
- جدول (۴-۱۷): بررسی میزان معناداری تفاوت میانگین وضعیت موجود و مطلوب سرمایه فکری ۲۵۰
- جدول (۴-۱۸): بررسی میزان معناداری تفاوت میانگین وضعیت موجود و مطلوب سرمایه انسانی ۲۵۱
- جدول (۴-۱۹): بررسی میزان معناداری تفاوت میانگین وضعیت موجود و مطلوب سرمایه سازمانی ۲۵۲
- جدول (۴-۲۰): بررسی میزان معناداری تفاوت میانگین وضعیت موجود و مطلوب سرمایه اجتماعی ۲۵۳
- جدول (۴-۲۱): بررسی میزان معناداری تفاوت میانگین وضعیت موجود و مطلوب سرمایه ارتباطی ۲۵۳
- جدول (۵-۱): میزان آلفای کرونباخ سؤالات پرسشنامه ۲۶۳
- جدول (۵-۲): بررسی شاخصهای تناسب مدل ۲۶۴
- جدول (۵-۳): تحلیل عاملی مدل پیشنهادی تحقیق ۲۶۶
- جدول (۵-۴): آزمون فریدمن برای رتبه بندی ابعاد سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۸۶
- جدول (۵-۵): اختلاف میانگین وضع موجود و مطلوب ابعاد سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۸۷
- جدول (۵-۶): آزمون فریدمن برای رتبه بندی ابعاد سرمایه انسانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۸۸
- جدول (۵-۷): آزمون فریدمن برای رتبه بندی ابعاد سرمایه سازمانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۸۹
- جدول (۵-۸): آزمون فریدمن برای رتبه بندی ابعاد سرمایه اجتماعی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۹۰
- جدول (۵-۹): آزمون فریدمن برای رتبه بندی ابعاد سرمایه ارتباطی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۹۱

فهرست شکل ها

- شکل (۱-۱): مدل اولیه تحقیق ۱۶
- شکل (۲-۱): مراحل کاربرد روش علمی تحقیق در رابطه با موضوع ۲۱
- شکل (۱-۲): چارچوب دارایی های سازمان از دیدگاه سویی، منبع: سویی ۱۹۹۷ ۱۶
- شکل (۲-۲): چارچوب سرمایه ی فکری از دیدگاه اسکاندیا ۳۱
- شکل (۳-۲): تقسیم بندی سرمایه ی فکری از نقطه نظر استاهله و گرونرووس ۳۳
- شکل (۴-۲): کارت امتیاز متوازن چارچوبی برای تبدیل یک استراتژی به فرایندهای عملیاتی ۵۷
- شکل (۵-۲): اجزای سرمایه فکری از نظر بروکینگ ۶۴
- شکل (۶-۲): درخت شاخص سرمایه فکری از نظر روس و همکاران ۶۹
- شکل (۷-۲): نوینگیتور اسکاندیا: ادوینسون و مالان، ۱۹۹۷ ۷۹
- شکل (۸-۲): شمای ارزش بازار اسکاندیا ۸۰
- شکل (۹-۲) اجزای سرمایه فکری، مدل سه برگی ۹۳
- شکل (۱۰-۲): ارزش گذاری مالی، اندازه گیری ارزش، ارزیابی ارزش و اندازه گیری سرمایه فکری ۱۰۴
- شکل (۱۱-۲): ابعاد سرمایه ی فکری دولتی مطابق با راهکار پروژه SICAP ۱۱۹
- شکل (۱۲-۲): راهکار پیشنهادی اندازه گیری سرمایه ی فکری در بخش دولتی توسط کابا و سیرا ۱۲۲
- شکل (۱۳-۲): مدل مدیریت و اندازه گیری اجزاء ناملموس ارائه شده توسط گارسیا ۱۲۴
- شکل (۱۴-۲): مدل سرمایه ی فکری پینشهادی بوسی ۱۲۶
- شکل (۱۵-۲): مدل مفهومی پیشنهادی تحقیق ۱۲۸
- شکل (۱۶-۲): نمودار سازمان و تشکیلات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۵۳
- شکل (۱-۳): مراحل تفصیلی اجرای تحقیق ۱۵۹
- شکل (۲-۳): فرآیند اجرای دلفی ۱۷۰
- شکل (۳-۳): فرآیند پیمایش در تحقیق ۱۹۹
- شکل (۱-۴): نمودار دایره ای توزیع جنسیت پاسخ دهندگان ۲۱۴
- شکل (۲-۴): نمودار میله ای توزیع سنی پاسخ دهندگان ۲۱۵
- شکل (۳-۴): نمودار میله ای میزان تحصیلات پاسخ دهندگان ۲۱۶
- شکل (۴-۴): نمودار میله ای وضعیت استخدامی پاسخ دهندگان ۲۱۷
- شکل (۵-۴): مدل مفهومی پژوهش ۲۱۸
- شکل (۶-۴): مدل مفهومی مربوط به سرمایه انسانی ۲۱۹
- شکل (۷-۴): مدل مفهومی مربوط به سرمایه سازمانی ۲۱۹

- شکل (۴-۸): مدل مفهومی مربوط به سرمایه ارتباطی ۲۲۰
- شکل (۴-۹): مدل مفهومی مربوط به سرمایه اجتماعی ۲۲۰
- شکل (۴-۱۰): مدل مفهومی مربوط به کل سرمایه فکری ۲۲۰
- شکل شماره (۴-۱۱): مدل ساختاری سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۲۳۰
- شکل شماره (۴-۱۲): بررسی معناداری مدل ساختاری ۲۳۱
- شکل (۴-۱۳): مدل ضرایب مربوط به سرمایه انسانی ۲۳۵
- شکل (۴-۱۴): بررسی معناداری مدل سرمایه انسانی ۲۳۶
- شکل (۴-۱۵): مدل ضرایب مربوط به سرمایه سازمانی ۲۳۹
- شکل (۴-۱۶): بررسی معناداری مدل سرمایه سازمانی ۲۳۹
- شکل (۴-۱۷): مدل ضرایب مربوط به سرمایه اجتماعی ۲۴۲
- شکل (۴-۱۸): مدل ضرایب مربوط به سرمایه اجتماعی ۲۴۳
- شکل (۴-۱۹): مدل ضرایب مربوط به سرمایه ارتباطی ۲۴۵
- شکل (۴-۲۰): مدل ضرایب مربوط به سرمایه ارتباطی ۲۴۶
- شکل (۵-۱): ابعاد و مؤلفه های مدل ارزیابی سرمایه فکری تحقیق ۲۶۷
- شکل (۵-۲): مؤلفه ها و اجزای سرمایه انسانی در مدل ارائه شده تحقیق ۲۶۹
- شکل (۵-۳): مؤلفه ها و اجزای سرمایه سازمانی در مدل ارائه شده تحقیق ۲۷۳
- شکل (۵-۴): مؤلفه ها و اجزای سرمایه اجتماعی در مدل ارائه شده تحقیق ۲۷۹
- شکل (۵-۵): مؤلفه ها و اجزای سرمایه ارتباطی در مدل ارائه شده تحقیق ۲۸۳

فصل اول:

معرفی طرح پژوهش

۱-۱- مقدمه

مدیریت بخش دولتی^۱ نمی تواند نسبت به تغییراتی که در زمینه ای که «اقتصاد دانش محور»^۲ نامیده می شود بی تفاوت بماند. زمینه ای که در آن خلق ثروت منوط به توسعه و مدیریت مؤلفه هایی است که ماهیتی غیرملموس^۳ دارند.

در این فضا مدیران بخش دولتی با تأکید بر سبک های مدیریت در بخش خصوصی جستجوی خود را برای روش شناسی جدید و ابزارهای مدیریت تازه آغاز کرده اند. در این پارادایم بین المللی جدید، دانش و ارزشهای ناملموس منبع اصلی مزیت رقابتی در نهادهای دولتی شده است. از این رو مدیریت سرمایه فکری به عنوان رویکرد مدیریتی نوین در سازمان های دولتی و غیر انتفاعی مورد توجه قرار گرفت. (کونگ، ۲۰۰۷، کونگ و پریور، ۲۰۰۸). توجه به سرمایه های فکری، رویکردی بود که ابزار تحقق کارایی و کارآمدی را در اختیار مدیران بخش دولتی می گذاشت و از این رو مؤلفه های ناملموس مورد توجه شدید در بخش دولتی قرار گرفت.

یکی از دلایل مهم این توجه شدید به مؤلفه های ناملموس در سازمان های دولتی، این حقیقت است که بسیاری از اهداف استراتژیک، جنبه های کلیدی و فاکتورهای رسیدن به آن ها و نیز خدماتی که ارائه می دهند ناملموس است.

علیرغم این میزان اهمیت، سرمایه فکری در سازمان های دولتی به ندرت جایگاه خود را یافته است و تا کنون تعداد کمی از سازمان های دولتی برای اندازه گیری و مدیریت و گزارش دارایی های ناملموس خود تلاش کرده اند (رامیرز، ۲۰۱۰). شناسایی و ارزیابی مؤلفه های سرمایه فکری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان بزرگترین متولی امر فرهنگ در کشور قطعاً کمک زیادی به مدیریت و تصمیم گیری های آینده این وزارتخانه خواهد نمود.

۱-۲- بیان مسئله

در اقتصاد دانشی امروز، دانش تجمیعی یک سازمان دارای اهمیت است (کونگ و تامسون، ۲۰۰۹). سرمایه فکری نماینده دانشی تجمیعی است که در کارکنان، جریان متداول سازمانی^۴ و روابط شبکه ای یک سازمان جا سازی شده است (استورات، ۱۹۹۷، بونتیس، ۲۰۰۲، کونگ، ۲۰۰۸). به بیان دیگر، بر پایه فعالیت تعدادی از محققین این رشته، سرمایه فکری معمولاً سه بعد اصلی مرتبط به هم را در بر می گیرد؛ سرمایه انسانی

1 Public Administration

2 Knowledge-Based Economy

3 Intangible

4 Organizational Routines